

Т.Д. Таукешева^{1,3}, Г.В. Даудова², В.М. Прасол³

¹Департамент бюджету і фінансів Харківської міської ради, Україна

²ННІ «Каразінський банківський інститут» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Україна

³Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Розглянуті структурні секторальні реформи, що відбуваються в Україні в процесі децентралізації, спрямовані на формування спроможних територіальних громад, які здатні вирішувати суспільні завдання щодо задоволення потреб мешканців адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням соціально-економічних, екологічних, географічних, культурних, історичних та інших чинників їх розвитку.

При цьому, актуальним залишаються питання отримання фінансових результатів від впровадження податкової та бюджетної децентралізації, бюджетного фінансування видатків, які гарантуються державою. Оцінка показників за цими напрямками дасть можливість визначити рівень фінансового потенціалу та ризики для функціонування і розвитку сфер життєдіяльності органів місцевого самоврядування.

Окреслені індикатори оцінки фінансової спроможності місцевих бюджетів ґрунтуються на аналізі бюджетних показників діяльності територіальних громад та мають за мету визначення проблемних питань, що стримують соціально-економічний розвиток адміністративних територій та неспроможність органів місцевої влади якісно виконувати власні та передані, в процесі децентралізації, повноваження.

Серед чинників, які впливають на показники індикаторів оцінки платоспроможності місцевого самоврядування, потребують удосконалення система горизонтального бюджетного вирівнювання та методика визначення індексу податкоспроможності місцевого бюджету.

Унормування індикаторів оцінки фінансової спроможності територіальних громад підвищить ефективність існуючої методології для їх вимірювання.

Оновлений механізм критеріїв оцінки фінансової автономії та незалежності місцевих бюджетів ґрунтується на більш глибокому аналізі фінансових показників місцевих бюджетів, що потребує подальшого дослідження.

Ключові слова: підприємництво, розвиток підприємницької діяльності, стимулювання, фінансова підтримка, інструменти підтримки малого та середнього бізнесу.

Постановка проблеми

Структурні секторальні реформи, що відбуваються в Україні в процесі децентралізації, спрямовані на формування спроможних територіальних громад, які здатні вирішувати суспільні завдання щодо задоволення потреб мешканців адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням соціально-економічних, екологічних, географічних, культурних, історичних та інших чинників їх розвитку [1].

При цьому, актуальним залишаються питання отримання фінансових результатів від впровадження податкової та бюджетної децентралізації, бюджетного фінансування видатків, які гарантуються державою. Оцінка показників за цими напрямками дасть можливість визначити рівень фінансового потенціалу та ризики для функціонування і розвитку сфер життєдіяльності органів місцевого самоврядування.

Забезпечення фінансової стабільності та зміцнення фінансової спроможності територіальних громад потребує ретельного аналізу індикаторів співвідношення доходів та видатків місцевих бюджетів, їх взаємозв'язку для досягнення збалансованого розвитку сфер життєдіяльності адміністративно-територіальних одиниць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретико-методологічні, організаційно-управлінські і практичні засади підвищення ефективності місцевого самоврядування розроблені науковцями О.Ю. Бобровською, Т.А. Крушельницькою, М.А. Латиним [4]. Аналіз показників, що застосовуються для оцінки фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, проведено Буряченко А.С. та Філімошкіною І.О. [2]. Вплив фінансової децентралізації в Україні на доходи місцевих бюджетів окреслено

І.О. Цимбалюк [3]. Методичні підходи до оцінювання впливу процесів адміністративно-фінансової децентралізації на соціально-економічний розвиток територій представлено авторським колективом під науковим керівництвом І.З. Сторонянської [6]. Методику оцінювання впливу адміністративно-фінансової децентралізації на інвестиційні процеси на рівні регіонів запропоновано М.І. Мельник, І.В. Лещух, Р.Є. Яремчук [5].

Але, практичні напрацювання з питань ефективного управління місцевими фінансами дозволяють підкреслити несприятливі чинники, які впливають на фінансову спроможність територіальних громад.

Подальше реформування сфер відповідальності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, продовження створення спектру якісних послуг у галузях освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, житлово-комунального господарства тощо, свідчать, що динаміка позитивних результатів фінансової децентралізації залишає невирішеними питання, які обумовлені:

- низьким рівнем ефективності окремих нововведених податків та непередбачуваністю бюджетно-податкової політики держави на середньострокову перспективу;

- некоректністю показників, що застосовуються при розрахунках видатків місцевих бюджетів та протягом бюджетного періоду змінюються під впливом макроекономічної ситуації;

- передачею на місцеві бюджети фінансування гарантованих державою послуг без забезпечення відповідного фінансового ресурсу.

Окреслені питання потребують подальших наукових пошуків шляхів ефективного формування фінансового ресурсу територіальних громад на базі аналізу прикладних положень системи управління місцевими фінансами.

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення фінансової спроможності місцевих бюджетів (на прикладі бюджету Харківської міської територіальної громади) та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення методології оцінки платоспроможності територіальних громад.

Виклад основного матеріалу дослідження

Фінансове забезпечення територіальних громад оцінюється наявним фінансовим ресурсом, оцінка якого дозволяє визначити:

- здатність органів місцевого самоврядування, в межах своєї компетенції, задовольняти потреби населення;

- рівень розвитку інфраструктури з урахуванням географічних, природних, соціально-економічних та інших особливостей;

- оптимальну мережу соціальної інфраструктури та доступності публічних послуг у відповідних сферах тощо [1].

Невід'ємною умовою формування самостійності та автономності органів місцевого самоврядування виступає попередня оцінка рівня спроможності територіальної громади, яка проводиться за критеріями, що характеризують стан соціально-економічного розвитку територіальної громади.

Попередня оцінка рівня платоспроможності територіальної громади визначається за числовими значеннями критеріїв, які відображають:

- чисельність населення, що постійно проживає на території громади;

- чисельність учнів, що здобувають освіту в закладах середньої освіти, розташованих на території громади;

- площу території громади;

- індекс податкоспроможності бюджету громади;

- частку місцевих податків та зборів у доходах бюджету громади [1].

Результат попередньої оцінки рівня платоспроможності є підґрунтям взаємозв'язку поточного та перспективного планування, що дозволить з'ясувати тенденції соціально-економічного розвитку територіальної громади.

Проте, попередня оцінка рівня платоспроможності територіальних громад не враховує критерії, які дозволяють оцінити фінансову спроможність органів місцевого самоврядування ефективно виконувати свої повноваження в умовах фінансової децентралізації, що супроводжується передачею на місцевий рівень державних функцій без забезпечення відповідного фінансового ресурсу.

Особливо, це питання стає актуальним при середньостроковому плануванні видатків для реалізації стратегічних інвестиційних проєктів, реалістичність виконання яких передбачає визначення взаємозв'язку між фінансовим ресурсом та фінансуванням за допомогою індикативних показників, які надають можливість оцінити фінансову спроможність територіальної громади.

Поряд з цим, вимірювання фінансового ресурсу надає можливість визначити ефективність діяльності органів місцевого самоврядування щодо зростання обсягу дохідної частини бюджету.

Громадською організацією «Центром спільних дій» запропоновано методологію оцінки фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, що побудована на визначенні індикаторів дохідної та видаткової частини місцевих бюджетів обласних центрів [7].

Застосовуючи індикатори цієї методології, проаналізуємо бюджетно-фінансовий потенціал Харківської міської ради та динаміку його зміни протягом 2018–2021 років.

Оцінку фінансової спроможності Харківської міської територіальної громади розглянемо за декілька

індикаторами, які висвітлюють можливості дохідної частини бюджету та його видатки.

Таблиця 1

Індикатори вимірювання й оцінки фінансової спроможності бюджету Харківської міської територіальної громади

№	Індикатор	Значення			
		2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
1.	Доходи загального фонду на одного мешканця, грн	6155,0	7400,0	8029,3	9916,6
2.	Індекс податкоспроможності	1,3351	1,2923	1,2768	1,2617
3.	Рівень дотаційності, %	-	-	-	-
4.	Частка місцевих податків та зборів у бюджеті, %	19,8	24,0	29,6	30,1
5.	Видатки загального фонду на одного мешканця, грн	8071,0	7994,0	6782,0	8398,0
6.	Видатки бюджету на утримання апарату управління на одного мешканця, грн	502,0	692,0	811,0	921,0
7.	Капітальні видатки бюджету на одного мешканця, грн	2299,0	3175,0	3382,0	4146,0
8.	Частка видатків бюджету на утримання апарату управління у власних надходженнях, %	7,7	8,9	9,7	9,0
9.	Частка заробітної плати у видатках загального фонду бюджету, %	36,5	41,4	47,9	46,2
10.	Частка капітальних видатків з бюджету, %	21,8	27,9	32,6	32,6

Примітка: Складено автором за даними Міністрів фінансів України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України.

Одним із індикаторів, що дозволяє оцінити забезпеченість органів місцевого самоврядування фінансовим ресурсом, є обсяг доходів загального фонду бюджету Харківської міської територіальної громади на одного мешканця.

Аналіз цього індикатора (таблиця 1) свідчить, що у 2018–2019 роках цей показник характеризує середній рівень забезпечення потреб кожного мешканця територіальної громади власним коштом (знаходиться в досяжності від 6000 грн до 7500 грн). У 2020–2021 роках доходи загального фонду бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів показують високий рівень обсягу фінансів, що генерують на території Харкова (від 7000 грн).

Так, власні доходи бюджету Харківської міської територіальної громади в 2021 році і склали 14 504,2 млн грн (83,8% фінансового ресурсу).

Біля 95 відсотків (94,6%) власних доходів бюджету сформовано за рахунок податку на доходи фізичних осіб (7751,6 млн грн), місцевих податків (5218,6 млн грн), акцизного податку, що підлягає зарахуванню до місцевого бюджету (752,7 млн грн).

Підвищенню рівня фінансової забезпеченості бюджету Харківської міської територіальної громади сприяли надходження податку на прибуток (20,9 млн грн) та частини чистого прибутку комунальних

підприємств (30,1 млн грн), плати за надання адміністративних послуг (78,7 млн грн), а також коштів відшкодування втрат бюджету Харківської міської територіальної громади внаслідок незаконного користування земельними ділянками (82,7 млн грн).

На позитивну динаміку фінансових ресурсів бюджету Харківської міської територіальної громади вплинуло надходження від розміщення на конкурсній основі тимчасово вільних коштів бюджету на депозитних рахунках в банках (40,6 млн грн), оренди комунального майна (68,4 млн грн), приватизації комунального майна (46,9 млн грн), продажу земельних ділянок (83,7 млн грн) [8].

Як свідчить наведене вище, основними джерелами власних доходів бюджету Харківської міської територіальної громади протягом 2018–2021 років є: податок на доходи фізичних осіб, місцеві податки і акцизний податок, що підлягає зарахуванню до місцевих бюджетів.

Важливим показником, що демонструє розвиток підприємництва на території громади, виступає частка місцевих податків та зборів у місцевому бюджеті. Цей індикатор показує фінансову автономію органу місцевого самоврядування скрізь призму платників місцевих податків.

До місцевих податків відносяться податок на

майно, який складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плати за землю, транспортного податку та єдиний податок.

Місцеві збори включають збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір.

Місцеві податки і збори на території міста Харкова встановлені рішенням 11 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 22.02.2017 № 542/17 «Про місцеві податки і збори в місті Харкові» (зі змінами). Це рішення безстрокове і діє до моменту його скасування або припинення дії в порядку, визначеному законодавством України.

Аналізуючи питому вагу місцевих податків та зборів у бюджеті Харківської міської територіальної громади (таблиця 1) вбачається, що в 2018 році їх частка характеризує низький рівень сплачених податків (менше 20%), у 2019 році – середній рівень (від 20% до 25%), у 2020–2021 роках – високий рівень (від 25%).

Наступним показником фінансової самодостатності територіальних громад виступає індекс податкоспроможності місцевих бюджетів. Відповідно до Бюджетного кодексу України цей показник щорічно розраховується Міністерством фінансів України для визначення горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій в залежності від рівня надходжень на одного жителя для кожного місцевого бюджету. При цьому вирівнювання для бюджетів міст здійснюється лише з податку на доходи фізичних осіб, інші надходження в повному обсязі залишаються в розпорядженні місцевих органів влади.

Механізм вирівнювання передбачає, що місцеві бюджети з індексом податкоспроможності нижче 0,9 отримують базову дотацію (в обсязі 80 відсотків суми, необхідної для досягнення показника 0,9), для підвищення рівня їх забезпеченості.

Для місцевих бюджетів з індексом податкоспроможності в межах від 0,9 до 1,1 вирівнювання не здійснюється.

Разом з тим з бюджетів із індексом понад 1,1 передбачена передача реверсної дотації до державного бюджету в обсязі 50 відсотків від добутку перевищення середнього рівня надходжень податку на доходи фізичних осіб бюджетів територіальних громад на 1 жителя України.

Індекс податкоспроможності бюджету, визначений бюджету Харківської міської територіальної громади на 2021 рік, складає 1,2617 (таблиця 1). Згідно методологію оцінки фінансової спроможності територіальних громад, цей показник характеризує низький рівень податкоспроможності (коефіцієнт менше за 1,3). Але, не зважаючи на це, на його основі обраховується реверсна дотація, що перераховується до Державного бюджету України.

Так, середній рівень надходжень податку на доходи фізичних бюджетів територіальних громад на 1 жителя України становить 3 120,8 грн. На підставі цього показника базову дотацію отримують бюджети територіальних громад з рівнем надходжень на 1 жителя нижче 2 808,72 грн ($3\ 120,8 \cdot 0,9 = 2\ 808,72$ грн).

Реверсна дотація для бюджетів територіальних громад встановлюється в разі, якщо надходження на 1 жителя складають вище 3 432,88 грн ($3\ 120,8$ гривень $\cdot 1,1 = 3\ 432,88$ грн).

Для розрахунку обсягів базової і реверсної дотації на 2021 рік використовувалися дані про наявне населення станом на 01.01.2020 (за даними Державної служби статистики України), кількість врахованих внутрішньо переміщених осіб станом на 01.01.2020 (за даними Міністерства соціальної політики України) і про фактичні надходження податку на доходи фізичних осіб згідно з інформацією Державної казначейської служби України.

Надходження податку на доходи фізичних осіб на 1 жителя Харкова за 2019 рік склали 3 937,5 грн.

У зв'язку з перевищенням рівня надходжень податку на доходи фізичних осіб на 1 жителя міста Харкова за 2019 рік над середнім рівнем по Україні по бюджету Харківської міської територіальної громади передбачена реверсна дотація в сумі 386,3 млн грн.

При визначенні оцінки фінансової спроможності територіальних громад актуальним питанням виступають якість та ефективність управління видатками бюджету, оптимізація структури витрат, результативне та цільове використання бюджетних коштів.

Муніципальна бюджетна політика в частині видатків повинна забезпечувати створення умов для підвищення матеріального рівня життя населення територіальної громади та надання муніципальних послуг, фінансового забезпечення соціальних виплат і гарантій, розвиток міської інфраструктури, реалізацію інноваційних та інвестиційних проєктів.

Соціально-економічний розвиток територіальних громад безпосередньо залежить від використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів, що відображають об'єктивну економічну ситуацію на регіональному рівнях, особливості внутрішнього становища, створення реальної фінансової бази та самостійності територіальних громад.

Особливого значення набуває планування місцевих бюджетів, оскільки вирішення економічних та соціальних питань територіальних громад характеризує фінансові можливості місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування.

Враховуючи зазначене, на прикладі бюджету Харківської міської територіальної громади розглянемо основні індикатори спроможності

територіальних громад, що характеризують можливості місцевих бюджетів при вирішенні економічних та соціальних питань:

- видатки загального фонду бюджету на одного мешканця показують кількість грошей, що спрямовуються на збереження соціальної стабільності, забезпечення своєчасної та в повному обсязі виплати заробітної плати працівникам бюджетної сфери, надання соціальних послуг та соціальної підтримки населенню, безперебійне функціонування сфер життєдіяльності тощо (без коштів спеціального фонду). Показники цього індикатора (таблиця 1) для міста Харкова у 2018–2019 роках мають середній рівень (від 7500 грн до 9500 грн). У 2020 році цей показник характеризує низький рівень видатків (до 7500 грн), що обумовлено реформуванням системи фінансування державних програм у сфері охорони здоров'я. У 2021 році видатки загального фонду на одного мешканця склали 8398 грн, що свідчить про високий рівень платоспроможності бюджету;

- видатки на утримання апарату управління на одного мешканця відстежують витрати на функціонування управлінського персоналу. У 2018–2019 роках цей індикатор по Харкову (таблиця 1) свідчить про середній рівень витрат (від 500 грн до 700 грн). У зв'язку зі змінами умов оплати праці посадових осіб державної служби та місцевого самоврядування у 2020–2021 роках видатки на утримання апарату управління збільшилися, внаслідок чого індикатор має низький рівень;

- капітальні видатки на одного мешканця свідчать про розвиток інфраструктури територіальної громади шляхом реалізації інвестиційних проєктів та програм у сферах освіти, охорони здоров'я, житлово-комунального та дорожнього господарства, транспорту та містобудування. У Харкові в 2018 році коштом бюджету забезпечено середній рівень розвитку територіальної громади (до 2500 грн). У 2019–2021 роках досягнуто високий рівень соціально-економічного розвитку Харківської міської територіальної громади (таблиця 1);

- частка видатків на утримання апарату управління у власних фінансових ресурсах відображає реальні фінансові можливості загального фонду бюджету, коштом яких утримується управлінський апарат. Співвідношення видатків на утримання апарату з сумою доходів загального фонду бюджету Харківської міської територіальної громади відображає середній рівень (таблиця 1) витрат (від 7,5% до 10,0%);

- частка заробітної плати у видатках загального фонду бюджету показує, який обсяг коштів спрямовується виключно на заробітну плату працівників бюджетної сфери, що фінансуються

коштом відповідного місцевого бюджету, та робітникам інших сфер життєдіяльності громади, які отримують бюджетні кошти на організацію безперебійного функціонування. Індикатор за цим показником оцінюється в 2018 році та у 2021 році як високий (до 40% та до 60% відповідно), у 2019–2020 роках – середній (від 40% до 50%);

- частка капітальних видатків показує сумарний обсяг коштів загального та спеціального фондів бюджету, що використовуються на соціально-економічний розвиток територіальної громади. Кожного року цей індикатор по місту Харків значно перевищує значення, визначене методикою оцінки фінансової спроможності (від 20%).

Наведений аналіз індикаторів вимірювання та оцінки фінансової спроможності Харківської міської територіальної громади протягом 2018–2021 років дозволяє стверджувати про позитивну динаміку фінансового потенціалу міста Харкова, який щороку нарощувався.

Проте, більш чітке уявлення про фінансові можливості територіальних громад, вплив окремих факторів на джерела наповнення дохідної частини місцевого бюджету, виявлення внутрішніх резервів, застосування фінансово-кредитних інструментів тощо потребує удосконалення методологію оцінки фінансової спроможності органів місцевого самоврядування для більш точного вимірювання ресурсного потенціалу окремої адміністративної території.

Варто досліджувати структуру доходів місцевих бюджетів, обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб, залучення додаткових коштів, а також показники створення належної фінансової бази (обсяги та джерела компенсації місцевим бюджетам) для виконання переданих з державного рівня повноважень.

Вагомим чинником, що впливає на оцінку фінансової спроможності місцевих бюджетів, виступає некоректність показників індексу податкоспроможності місцевого бюджету, що визначені Бюджетним кодексом України та методологією. Така ситуація обґрунтовує доцільність корегування існуючої методики горизонтального бюджетного вирівнювання.

Внесення змін до Бюджетного кодексу України, які стосуються удосконалення горизонтального бюджетного вирівнювання органів місцевого самоврядування, а також розроблення правових актів щодо унормування критеріїв оцінки фінансової спроможності територіальних громад, процедури проведення такої оцінки та застосування механізмів державної підтримки розвитку адміністративних одиниць створить оновлені підходи до більш точного вимірювання платоспроможності територіальних громад [9].

Висновки

Окреслені індикатори оцінки фінансової спроможності місцевих бюджетів ґрунтуються на аналізі бюджетних показників діяльності територіальних громад та мають за мету визначення проблемних питань, що стримують соціально-економічний розвиток адміністративних територій та неспроможність органів місцевої влади якісно виконувати власні та передані, в процесі децентралізації, повноваження.

Серед чинників, які впливають на показники індикаторів оцінки платоспроможності місцевого самоврядування, потребують удосконалення система горизонтального бюджетного вирівнювання та методика визначення індексу податкоспроможності місцевого бюджету.

Унормування індикаторів оцінки фінансової спроможності територіальних громад підвищить ефективність існуючої методології для їх вимірювання.

Оновлений механізм критеріїв оцінки фінансової автономії та незалежності місцевих бюджетів ґрунтується на більш глибокому аналізі фінансових показників місцевих бюджетів, що потребує подальшого дослідження.

Література

1. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 8.04.2015 р. № 214 [Електронний ресурс] : офіц. текст : за станом на 03.02.2022. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov>
2. Буряченко А.Є. Фіскальна децентралізація та фінансова спроможність місцевого самоврядування в Україні / А.Є. Буряченко, І.О. Філімошкіна // *Фінанси України*. – 2018. – № 5. – С. 56–68.
3. Цимбалюк І.О. Сутнісна характеристика фінансової децентралізації та її вплив на формування доходів місцевих бюджетів / І.О. Цимбалюк // *Регіональна економіка*. – 2019. – №4. – С. 113–119. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-4-10>
4. Потенціал розвитку територій: методологічні засади формування і нароцнення : моногр. / О.Ю. Бобровська, Т.А. Крушельницька, М.А. Латинін [та ін.]; за заг. ред. д. держ. упр., проф. О.Ю. Бобровської. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 362 с.
5. Мельник М.І. Ефективність адміністративно-фінансової децентралізації в регіоні: інвестиційний вимір / Мельник М.І., Лещух І.В., Яремчук Р.Є. // *Фінанси України*. – 2019. – № 3. – С. 103–117. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.03.103>
6. Децентралізація в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток територій: методичні підходи та результати оцінювання: наукова доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська. – Львів : ІРД НАНУ, 2018. – 144 с.
7. Методологія вимірювання фінансової спроможності територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://centreua.org/mistsevi-byudzhety/metodologiya-vymiryuvannya-finansovoyi-spromozhnosti-terytorialnyh-gromad-oblasnyh-tsentriv-ukrayiny-protvyagom-2018-2021-9-misyatsiv-rokiv/>
8. Таукешева Т. Розвиток публічних фінансів Харківської міської територіальної громади в 2021 році : Інформаційний журнал / Т.Д. Таукешева, Г.В. Даудова та ін. – Харків : «Міська типографія», 2022. – 135 с.
9. Ковалевська С.В. Щодо зміцнення фінансової спроможності громад [Електронний ресурс] / С.В. Ковалевська, Д.С. Барінова, В.В. Нестеренко // *Національний інститут стратегічних досліджень*. – Режим доступу: <https://miss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/fin-spromozhnist-gromad-1.pdf>

References

1. Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad (Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy). No 214. (2015). URL: <http://zakon.rada.gov> [in Ukrainian]
2. Buriachenko, A., Filimoshkina, I. (2018). Fiscal decentralization and financial capacity of the local government in Ukraine. *Finance of Ukraine*, 5, 56–68. [in Ukrainian]
3. Tymbaliuk, I.O. (2019). Intrinsic feature of financial decentralization and its impact on the formation of local budget's revenues. *Regional Economy*, 94(4), 113–119. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-4-10> [in Ukrainian]
4. Bobrovska, O.Iu., Krushelnytska, T.A., Latynin, M.A., etc. (2017). *Potentsial rozvytku terytorii: metodolohichni zasady formuvannia i naroshchennia*. Monohrafiia. Dnipro, DRIDU NADU. [in Ukrainian]
5. Melnyk, M., Leshchukh, I., Yaremchuk, R. (2019). Effectiveness of administrative financial decentralization in the region: investment measurement. *Finance of Ukraine*, 3, 103–117. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.03.103> [in Ukrainian]
6. Detsentralizatsiia v Ukraini ta yii vplyv na sotsialno-ekonomichni rozvytok terytorii: metodychni pidkhody ta rezultaty otsiniuvannia. *Naukova dopovid*. (2018). Lviv, IRD NANU. [in Ukrainian]
7. Metodolohiia vymiryuvannia finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad. URL: <https://centreua.org/mistsevi-byudzhety/metodologiya-vymiryuvannya-finansovoyi-spromozhnosti-terytorialnyh-gromad-oblasnyh-tsentriv-ukrayiny-protvyagom-2018-2021-9-misyatsiv-rokiv/> [in Ukrainian]
8. Taukesheva, T., Daudova, H., etc. (2022). *Rozvytok publichnykh finansiv Kharkivskoi miskoi teritorialnoi hromady v 2021 rotsi*. Informatsiinyi zhurnal. Kharkiv, «Miska typohrafiia». [in Ukrainian]
9. Kovalevska, S.V., Barynova, D.S., Nesterenko, V.V. *Shchodo zmitsnennia finansovoi spromozh-nosti hromad*. URL: <https://miss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/fin-spromozhnist-gromad-1.pdf>

Рецензент: д-р екон. наук, професор О.В. Димченко, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна.

Автор: ТАУКЕШЕВА Тетяна Дауледкірїївна кандидат економічних наук, заслужений економіст України, доцент, заступник Харківського міського голови, директор Департаменту бюджету і фінансів Харківської міської ради
e-mail – td@city.kharkov.ua
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8392-0173>

Автор: ДАУДОВА Галина Володимирівна
кандидат наук з державного управління, доцент
кафедри менеджменту, бізнесу та професійних
комунікацій
ННІ «Каразінський банківський інститут»
Харківського національного університету імені
В.Н. Каразіна
e-mail – dgv_62@ukr.net
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6100-2099>

Автор: ПРАСОЛІ Валентина Михайлівна
доцент
Харківський національний університет міського
господарства імені О.М. Бекетова
e-mail – Prasol.vm.2017@gmail.com
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3041-9788>

ASSESSMENT OF FINANCIAL CAPACITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES

T. Taukesheva^{1,3}, G. Daudova², V. Prasol³

¹Budget and Finance Department of the Kharkiv City Council, Ukraine

²Karazin Banking Institute, V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

³O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

Considered structural sectoral reforms taking place in Ukraine in the process of decentralization are aimed at forming viable territorial communities that are able to solve social problems to meet the needs of residents of administrative-territorial units, taking into account socio-economic, environmental, geographical, cultural, historical and other factors of their development.

At the same time, the issues of obtaining financial results from the introduction of tax and budget decentralization, budget financing of expenditures guaranteed by the state remain relevant. Assessment of indicators in these areas will allow to determine the level of financial potential and risks for the functioning and development of spheres of life of local governments.

The outlined indicators of assessing the financial capacity of local budgets are based on the analysis of budget indicators of territorial communities and aim to identify problematic issues that hinder the socio-economic development of administrative territories and the inability of local authorities to perform their own and delegated powers.

Among the factors influencing the indicators of indicators of local government solvency assessment, the system of horizontal budget equalization and the methodology for determining the local budget tax capacity index need to be improved.

Standardization of indicators for assessing the financial capacity of local communities will increase the effectiveness of existing methodologies for measuring them.

The updated mechanism for assessing the financial autonomy and independence of local budgets is based on a deeper analysis of financial indicators of local budgets, which requires further study.

Keywords: *entrepreneurship, business development, incentives, financial support, tools to support small and medium-sized businesses.*